

*De Woluwe, van Hof ter Musschen
tot aan het Bronnenpark*

Wandeling van 6 km (+/- 2,5 uur)

Vertrek: station Roodebeek,
Sint-Lambrechts-Woluwe.

Bereikbaarheid: metro 1, tram 8.

De Woluwe, van Hof ter Musschen tot aan het Bronnenpark

Legende

- Groene zone (gras, bos, weiland)
- Vochtige zone (moeras, vochtig weiland, rietveld)
- Poel, vijver
- Waterloop
- Overwelfde waterloop
- Bron
- Weg of pad
- Speeltuin
- Vertrek
- Traject
- Aandachtspunt

Hoewel haar vallei erg verstedelijkt is, stroomt de Woluwe nog grotendeels in open lucht, door heel wat groene gebieden die bewaard zijn gebleven en waarvan sommige zelfs het Natura 2000-statuut hebben vanwege de fauna en flora die erin voorkomen. De Woluwe is uw gids op deze wandeling in Sint-Lambrechts-Woluwe die door verschillende parken, natuurreservaten, bossen en voormalige landelijke gebieden leidt maar die u ook laat kennismaken met een aantal opmerkelijke gebouwen. Onderweg kan u met eigen ogen zien welke concrete projecten de voorbije jaren werden uitgevoerd, zoals het openleggen van de rivier, ingrepen om regenwater beter op te vangen en verschillende restauratiewerkzaamheden. Allemaal dragen ze bij tot een herwaardering van deze uitzonderlijke uithoek van Brussel.

1. Op weg naar Hof ter Musschen

Langs de hoofduitgang verlaten we het metrostation Roodebeek, waarvan de naam verwijst naar een beek die intussen verdwenen is. Volg de laan (P.H. Spaak Promenade) op het voetpad aan de linkerkant en neem na 250 meter de Woluwelaan. Langs de Woluwelaan (aan de linkerkant) vangt een wadi (gracht) het regenwater op ①.

Steek over en ga nog even rechtdoor, om na 60 meter links een paadje te nemen langs de Woluwe, die hier achter een rij privé-tuinen stroomt. Ooit mocht de rivier hier naar hartenlust kronkelen, maar bij de aanleg van de laan werd zij rechtgetrokken. Even verder, net voor de kruising met een straat, bevond zich ter hoogte van een bruggetje de Vellemolen, die zijn naam aan dit pad heeft gegeven.

Bittervoorn en anodonta

Bittervoorn is een kleine, glimmende vis die van rustig water houdt maar die erg zeldzaam is geworden in onze waterlopen.

© www.flacaqua.fr

Ze is erg afhankelijk van de anodonta, een grote zoetwatermossel die erg gevoelig is voor vervuiling. Daarin legt de vis haar eitjes en worden de vislarven groot.

Steek de Veldkapellaan over en blijf de Woluwe volgen. Tegenwoordig is het water in de beek opnieuw erg helder omdat het afvalwater uit de aangrenzende wijken niet meer in de Woluwe terechtkomt maar opgevangen en gezuiverd wordt. Op rechteroever ziet u zo'n 50 meter na een populierenbosje een groot drassig weiland ②.

Het vochtige welland van Hof ter Musschen

Dat is een groot deel van de groene zone met hoge biologische waarde Hof ter Musschen. Hier komt een kleine vissoort in de Woluwe voor, de bittervoorn, en ook een mosselsoort (anodonta).

Wandel verder tot bij een drukke weg (Hippocrateslaan), die u 50 meter naar rechts volgt, tot bij de ingang van Hof ter Musschen. Een infobord geeft hier meer uitleg over de activiteiten van de CEBE, een vzw van vrijwilligers die het natuurlijke deel van de site beheren. Volg de weg en na 50 meter komt u ter hoogte van een voormalige boerderij een bakhuis tegen ③ ,

waar u regelmatig kan komen kijken hoe men vroeger brood bakte. Volg de weg, die even later links omhooggaat. Neem bij het hek het pad naar rechts, langs een wei met paarden, en geniet van dit stukje platteland in de stad!

De windmolen

Hof ter Musschen door de eeuwen heen

Hof ter Musschen ('mussenboerderij') was ooit een grote boerderij waarvan de oorsprong gehuld is in de nevelen des tijds. Een aantal gebouwen van de Brabantse hoeve dateren hoogstwaarschijnlijk uit 1741, het jaartal dat op

Het bakhuis van Hof ter Musschen

een van de muren geschreven staat. De laatste boeren hielden het in 1979 definitief voor bekeken op de landerij, die tot 50 ha grond bewerkte. In 1994 werd de boerderij gerenoveerd en tegenwoordig worden de gebouwen vooral voor recepties gebruikt. In datzelfde jaar werd dit semi-natuurlijk domein van 10 ha vanwege zijn gevarieerde fauna en flora geklasseerd als biologisch erg waardevol gebied.

2. De molens van Sint-Lambrechts-Woluwe

Het pad draait rond de windmolen, die onlangs nog gerestaureerd werd ④ .

Oorspronkelijk stond hij in de streek van Doornik maar in 1963 werd hij aan de gemeente geschonken en hier neergezet, ook al had hier tot dan nog nooit een molen gestaan. Even verder komt het pad uit op een weg. Ga rechts omlaag via de holle weg, een van de laatste van het Brussels gewest, die in de loop der eeuwen werd uitgesleten door

de mens en afspoelend regenwater. Blijf bij de kruising rechtdoor volgen (Klakedellestraat) en steek dan de E. Vanderveldelaan over tot bij de Kapel van Lenneke Mare ⑤, waar u langs links voorbij loopt. De kapel dateert uit de 14de eeuw en zou genoemd zijn naar een jonge kluiszusters en martelares die in het dorp woonde. Neem bij de splitsing na de kapel de straat die rechts naar beneden loopt naar de J.F. Debeckerlaan. Volg die naar rechts.

Sla na 40 meter linksaf naar het weggetje dat langs de Lindekemalemolen loopt ⑥, de enige van vier watermolens die nog overblijft in de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe. De voormalige molen die al in 1129 vermeld werd, is vandaag (2018) omgebouwd tot restaurant. Tot in de jaren 1900 werd er graan gemalen en in de 19de eeuw werd er ook papier gemaakt. Volg de aftakking van de Woluwe. Die werd in 2002 gerestaureerd en leidt het water van de rivier naar het schoepenrad.

De Woluwe, geografie en etymologie

De Woluwe begint in Bosvoorde uit de samenloop van drie beekjes die in het Zoniënwoud ontspringen, en stroomt dan verder door Brussel en de gemeenten Oudergem, Sint-Pieters-Woluwe en ten slotte Sint-Lambrechts-Woluwe. Aan die laatste twee gemeenten heeft de beek ook zijn naam gegeven. Na 21 km mondt het riviertje in Vilvoorde in de Zenne uit. De naam Woluwe zou afstammen van de Germaanse woorden 'woele' (wat 'bron' of 'fontein' betekent) en 'eawe' (water).

3. Wandeling langs de oude spoorbedding

Volg het pad tot aan het standbeeld van de 'Brullende leeuw'. In het gebouwtje daarachter staan de pompen die water uit de ondergrond tot in de beek oppompen. Neem hier links een brede dreef met platanen, waar 20 meter verder aan de linkerkant een pad naar het Struykbeekmoeras leidt ⑦. De Woluwe stroomt dwars door dit betoverende plekje

waar ook de ijsvogel, een vinnig blauw vogeltje, zich thuis voelt. Volg opnieuw de platanendreef, waar de Struykbeek onderdoor stroomt. Deze beek ontspringt in het Fallonstadion en komt even verderop in de Woluwe uit.

Loop een weg naar rechts eerst voorbij en neem dan, na een vijvertje, een breed pad naar rechts tot bij een rond punt. Op een voormalig fabrieksgebouw ziet u daar een grote muurschildering met de Lindekemalemolen, de windmolen en een treinlocomotief ⑧. Steek de straat over en wandel verder op een verharde weg die u rechts omhoog volgt tot op de oude spoorbedding. Die volgt u naar rechts, over de voetgangersbrug. Deze spoorlijn was vroeger de verbinding tussen Brussel en Tervuren maar voor de laatste passagierstrein die hier langsreed, moeten we al teruggaan tot 31 december 1958. Daarna werden de reïnsproen opgebroken en intussen is de voormalige bedding omgevormd tot een wandelweg van meer dan 6 km lang. De begroeiing langs het pad vormt, net als de Woluwe, een mooie ecologische corridor waarvan vogels en kleine zoogdieren dankbaar gebruik maken om zich te verplaatsen. 100 meter voorbij een brug ziet u een mooi kunstwerk uit reïnsproen. Steek de weg over en volg de oude spoorwegbedding.

Wandeling langs de oude spoorwegbedding

4. Van het Bronnenpark naar het Maloupark

Ga 70 meter verder rechts omlaag via een smal weggetje door een bos. U bevindt zich nu in het Bronnenpark, een voormalig privédoein dat in de negentiende eeuw als landschapspark werd ingericht ⑨. Ga bij de splitsing naar links en dan meteen weer naar rechts, naar het bronengebied waar dit park zijn naam aan te danken heeft.

Sla na een bruggetje rechtsaf en ga 20 meter opnieuw naar rechts tot bij een vijver.

De steenbestorting en takkenvormige balustrades zijn overblijfselen van het vroegere park. Wandel rechts verder langs de vijver met zijn weelderig begroeide oevers. Ga op de splitsing naar links en blijf daar de vijver volgen. Sla dan rechtsaf langs de Woluwe, die hier begeleid wordt door een rij oude knotwilgen.

Net voor de Stationsstraat ziet u een bouwwerk dat het debiet van de Woluwe regelt ⑩. Het teveel aan water van de rivier loopt hier over in de vroegere overwelling, die even voor de Lindekemalemolen weer in de Woluwe uitmondt. Steek hier de straat over. Langs het tramspoor zijn zogenaamde wadi's aangelegd om het regenwater dat van de Woluwelaan komt op te vangen. Wandel verder langs de weg rechts van de rivier, die hier in 2002 opnieuw werd opengelegd over een lengte van 650 meter. Een rij jonge knotwilgen toont u hier de weg.

De vijver van het Bronnenpark

Na een boomgaard en een moestuin komt u bij een ponton dat uitsteekt over een overstromingsgebied ⑪. In de lente staan de oevers hier vol waterminnende planten (iris, riet...).

Steek de weg over en wandel rechtdoor tot aan de vijver van het Maloupark, waar de Woluwe doorheen stroomt. Volg naar rechts de weg langs de vijver, die heel wat watervogels aantrekt.

Na 30 meter ziet u aan de rechterkant een oude kuip die gevoed wordt door het grondwater. Nog even verderop staat centraal in het Engelse landschapspark het Maloukasteel ⑫. Het werd recent gerenoveerd en dateert van het einde van de 18de eeuw. De naam verwijst naar een vroegere eerste minister die er in de 19de eeuw woonde.

Wandel verder langs de vijver, ga aan het einde daarvan, na het oversteken van de Woluwe, naar rechts en volg de brede weg vóór u tot aan de watermolen. Steek de J.F. Debeckerlaan over en blijf het wandelpad volgen. Na ongeveer honderd meter komt u bij Het Slot, de voormalige woonplaats van de landsheren van Woluwe in de 16de eeuw ⑬. De vijver daarnaast vangt helder water op uit de nieuwe collector. Tot slot leidt de wandeling u naar de E. Vanderveldelaan, waar u linksaf kan slaan om terug te keren naar metrostation Roodebeek.

Regenwaterbeheer

Al heel lang hebben de bewoners in de onmiddellijke omgeving van de Woluwe te kampen met wateroverlast. De afvalwatercollector die hier in de jaren 1950 werd aangelegd, bleek te klein om al het water te slikken bij hevige regenval. In 2000 werd het probleem deels opgelost met de ingebruikname van het stormbekken van Roodebeek. De wadi's die langs de Woluwelaan werden gegraven en een nieuwe collector die enkel regenwater van daken en wegen opvangt, moeten het hemelwater terug naar de rivier leiden. Zo wordt vermeden dat er nog langer zuiver water in de riolering terechtkomt.

De vijver en het kasteel in het Maloupark

Sinds de heraanleg van de Woluwelaan ligt er tussen de weg en de rivier een buffer die voorbehouden is voor fietsers en voetgangers. Daarnaast werden er naar aanleiding van de werken ook een collector en verschillende wadi's aangelegd om het regenwater op te vangen, zodat het hemelwater meer plaatselijk kan worden beheerd. Langs de Stadiondreef in het Maloupark werd een drassig gebied (overblijfsel van voormalige vijvers) hersteld zodat het water daar minder snel naar de dalbodem zal doorstromen. Die nieuwe vochtige gebieden zijn tegelijk ook goed voor de biodiversiteit.

- De **gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe** is beheerder van het Malou- en het Bronnenpark en van de bijhorende vijvers. Ze is ook eigenaar van het Maloukasteel en van de windmolen, die bezocht kan worden. www.woluwe1200.be
- **Leefmilieu Brussel** is verantwoordelijk voor het beheer van de Woluwe en haar zijriviertjes. De dienst controleert de waterkwaliteit en het debiet en staat in voor de onderhoudswerken in de bedding en op de oevers. Leefmilieu Brussel beheert verder ook de wandelroute op de oude spoorwegbedding. www.leefmilieu.brussels
- **CEBE** is een vzw die ijvert voor milieubescherming, behoud van erfgoed, natuurbeheer en organisatie van activiteiten die te maken hebben met de natuur en collectief erfgoed. www.cebe.be
- De **vzw Wolu-Inter-Quartiers** is de koepel van de wijkcomités van de gemeente. Zij heeft nagedacht over het aandeel van oppervlaktewater in de vallei in het beheer van wateroverlast, en over de opwaardering van het landschap. <http://wiq.be>

Coördinatie Zenne-Coordination Senne is een werkgroep en partner van Grenzeloze Schelde en groepeert verenigingen en personen die in de 3 gewesten van het Zennebekken actief zijn. Samen ijveren ze voor een geïntegreerd en duurzaam beheer van de waterlopen en de natte natuur in het Zennebekken. Op aanvraag begeleidt Coördinatie Zenne je tijdens deze wandeling of langs andere waterlopen in het Zennebekken. Contacteer ons voor meer informatie!

Coördinatie Zenne-Coordination Senne vzw/asbl

Akenkaai 2bis - 1000 Brussel - Tel. 02 206 12 07 - contact@coordinatiezenne.be - www.coordinatiezenne.be

€ 0,50

Met de steun en/of de medewerking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe, CEBE en Wolu-Inter-Quartiers.